

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 487/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. augusta 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 145 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžo 12/2013 a jeho prípisom zo 17. mája 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. augusta 2013 doručená sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 145

ods. 4 ústavy, ako aj čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžo 12/2013 a jeho prípisom zo 17. mája 2013 (ďalej len „prípis“).

Zo sťažnosti, z jej príloh, ako aj z vyžiadaného spisového materiálu vyplýva, že Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) vo veci sťažovateľa v konaní o žalobe podľa § 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) uznesením č. k. 21 S 27/2012-30 z 5. decembra 2012 (ďalej aj „zastavujúce uznesenie krajského súdu“) zastavil konanie *„o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu riaditeľa žalovaného (Ústavu na výkon väzby Ž., pozn.) o uložení disciplinárneho trestu č. 6/2006 z 8. 3. 2006 a v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu riaditeľa žalovaného o uložení disciplinárneho trestu č. 11/2006 zo 17. 3. 2006, a o návrhu na doručenie rozhodnutí o odvolaniach (druhostupňových rozhodnutí) a o návrhu na doručenie prvostupňových rozhodnutí o uložení disciplinárneho trestu“* z dôvodu, že žaloba smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania pred súdom. Sťažovateľ podal 21. decembra 2012 prostredníctvom elektronickej pošty odvolanie proti zastavujúcemu uzneseniu krajského súdu. Keďže podanie sťažovateľa bolo neúplné, krajský súd uznesením č. k. 21 S 27/2012-47 zo 16. januára 2013 ho vyzval na odstránenie jeho väd. Aj proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ obdobným spôsobom (elektronickou poštou) 4. februára 2013 odvolanie. Obe tieto podania neboli podpísané zaručeným elektronickým podpisom a ani neboli v zákonom ustanovenej lehote troch dní doplnené písomne alebo ústne do zápisnice.

Krajský súd predmetné podania predložil na rozhodnutie najvyššiemu súdu ako súdu odvolaciemu. Najvyšší súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu dospel k záveru, že dôvod na predloženie veci nebol daný a spis vrátil krajskému súdu, pričom v prípise okrem iného uviedol: „Podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba

doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom doplniť netreba. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené sa neprihliada (§ 42 ods. 1 O. s. p.).

Pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určenej kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované (§ 42 ods. 3 veta prvá O. s. p.).“

Najvyšší súd ďalej poukázal na to, že „Zákonodarca v prípade podania obsahujúceho návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré podanie bolo urobené elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu, vyžaduje písomné alebo ústne doplnenie do zápisnice najneskôr do troch dní s tým, že ak sa tak nestane, na podanie, ktoré nebolo v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.

Súd potom na základe ustanovenia § 42 ods. 1 O. s. p. pri podaniach urobených elektronickými prostriedkami so zreteľom na to, či sú alebo nie sú podpísané zaručeným elektronickým podpisom postupuje dvomi spôsobmi; podaniu podpísanému zaručeným elektronickým podpisom alebo doplnenému písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní, prizná procesné účinky, podaniu nepodpísanému zaručeným elektronickým podpisom a nedoplnenému písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní neprizná procesné účinky, neprihliada naň.“

K odvolaniu (riadnemu opravnému prostriedku) ako procesnému úkonu účastníka konania najvyšší súd uviedol, že „keďže patrí medzi najvýznamnejšie dispozitívne procesné úkony účastníka konania, je návrhom vo veci samej. Nie je rozhodujúce, či ide o odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej, rozhodujúcou skutočnosťou je právna relevantnosť podania účastníka súdneho konania na konanie alebo jeho predmet, resp. simultánne aj na konanie aj na jeho predmet. Riadne podané odvolanie má významné procesné účinky; odkladný (suspenzívny) a devolutívny účinok. Preto je doplnenie podania, ktoré by svojim obsahom mohlo byť odvolaním, opodstatnené.“

Najvyšší súd v tejto súvislosti poukázal na to, že «žalobca vo svojom podaní polemizuje o jeho povahe, teda bol si vedomý toho, že v prípade jeho vyhodnotenia ako návrhu vo veci samej, súd na neho neprihliadne, avšak podanie napriek tomu nedoplnil.

Medzi všeobecné náležitosti každého podania patrí podpis. Podpisom sa rozumie vlastnoručný podpis účastníka, prípadne podpis jeho zástupcu; podpisom pisateľ potvrdzuje, že sa s obsahom podania stotožňuje, že podanie je prejavom jeho vôle. Od 01.05.2002 (nadobudol účinnosť zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov) treba v občianskom súdnom konaní za rovnocenný ekvivalent tomuto podpisu považovať podpísanie sa zaručeným elektronickým podpisom na podaniach urobených elektronickými prostriedkami. Zmyslom a poslaním takéhoto podpísania je zaručenie autenticity podania, t. j. že podanie je od osoby, ktorá je na ňom označená ako podávateľ.

Ústavný súd Slovenskej republiky v odôvodnení uznesenia č. k. II. ÚS 51/09-20 zo dňa 04. 02. 2009 k vyššie citovanému ustanoveniu § 42 ods. 1 O. s. p. uviedol: „Citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku zaviedlo do súdnej praxe možnosť elektronickej komunikácie medzi účastníkom súdneho konania a súdom. Avšak problémom, ktorý tento nový spôsob komunikácie so sebou priniesol je tzv. fenomén virtuálnej identity prejavujúci sa značnou mierou neistoty týkajúcej sa pričítateľnosti (privlastnenia) virtuálneho konania konkrétnemu subjektu práva. Vzhľadom na uvedené bolo nevyhnutné vytvoriť kombinovaný právne - technický inštrument, prostredníctvom ktorého by sa takáto istota dala zabezpečiť. Ako jeden z takýchto inštrumentov bol vytvorený zaručený elektronický podpis, ktorý v právnej praxi zaznamenal okamžitú pozitívnu reakciu v otázke riešenia autenticity a pričítateľnosti právne relevantného konania realizovaného prostredníctvom elektronických prostriedkov konkrétnemu subjektu práva. Vzhľadom na uvedené, ak je dokument označený zaručeným elektronickým podpisom, je možné nielen de iure preukázať jeho pôvodcu, ale je možné tiež s relatívne vysokou mierou spoľahlivosti určiť pravosť jeho obsahu. Vo všetkých ostatných prípadoch, keď účastník konania komunikuje so súdom prostredníctvom elektronických prostriedkov a jeho právne relevantné prejavy nie sú opatrené zaručeným elektronickým prostriedkom, je nevyhnutné postupovať podľa citovaného ustanovenia § 42 ods. 1 O. s. p., a takto urobené podanie je nevyhnutné doplniť

v jeho písomnej podobe do troch dní od jeho podania v elektronickej podobe. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.».

Keďže obe podania sťažovateľa z 21. decembra 2012 a 4. februára 2013 označené ako „*Odvolyanie proti uzneseniu č. k. 21 S/27/2012-30*“ a „*Námietky/Odvolyanie proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 21 S/27/2012-47 zo dňa 16. 10. 2013*“ boli urobené elektronickými prostriedkami bez toho, aby boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom a neboli v lehote troch dní doplnené písomne alebo ústne do zápisnice, najvyšší súd vychádzal z toho, „*akoby ani vôbec podané neboli. Pre dôsledok spojený s nedoplnením uvedeného emailového podania, t. j. že sa na neho neprihliada*“, nemala byť podľa názoru najvyššieho súdu vec predkladaná na rozhodnutie o odvolaní.

Sťažovateľ vyjadruje nesúhlas s postupom najvyššieho súdu v súvislosti s jeho elektronickými podaniami, poukazuje na to, že odvolanie nie je podaním vo veci samej, a na podporu svojich tvrdení cituje § 41 a § 42 OSP, § 40 Občianskeho zákonníka a § 14 zákona č. 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov, z ktorých podľa jeho názoru vyplýva, že „*emailom podané odvolanie proti procesnému (nemeritórnemu rozhodnutiu) je plne v súlade s § 42 ods. 1 alinea druhej OSP, neobsahujúc žiadny návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami a tým je Argumentom a contrario právne relevantné bez ďalšieho dopĺňania v písomnej forme, keďže nejde ani o telefax.*“ Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd účelovo „*vytrháva z dikcie zákona slová a z kontextu zákona, to čo potrebuje a popiera tým vlastne pravý zmysel a účel doslovného znenia zákona v ust. § 41 ods. 1 OSP a § 42 ods. 2 OSP.*“

Sťažovateľ preto považuje postup najvyššieho súdu za protiústavný a svojvoľný, jeho prípis za arbitrárny a ako taký za porušujúci jeho v sťažnosti označené základné práva podľa ústavy, práva podľa dohovoru a články ústavy a medzinárodnej zmluvy.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy sa vyslovuje, že základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústav Slovenskej republiky, na prejednanie vecí v primeranej lehote a práva na spravodlivá súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu obciam a politických práv samostatne, ale (primárne) aj

a) v spojení s porušením práva na rešpektovanie elektronickej korešpondencie (mailovej komunikácie) podľa čl. 8 ods. 1 a nasl. Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

b) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2, 3 Ústavy Slovenskej republiky

c) v spojení s čl. 145 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky

boli protiústavným procesným postupom v konaní Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 3 Sžo/12/2013 a protiústavným prípisom ako Iným zásahom Najvyššieho súdu SR ako porušovateľa, sp. zn. 3 Sžo/12/2013 zo dňa 26. 2013 porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy sa právoplatný protiústavný prípis najvyššieho súdu SR ako porušovateľa, sp. zn. 3Sžo/12/2013, zo dňa 17.5. 2013 v celom rozsahu zrušuje a vec sa mu primárne vracia späť na ďalšie (nové) konanie a rozhodnutie lége artis.

3. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy sa Najvyššiemu súdu SR bezodkladne zakazuje pokračovať v porušovaní namietaných základných ľudských práv sťažovateľa a prikazuje sa mu konať a rozhodnúť o len emailom podanom odvolaní.“

Sťažovateľ taktiež žiada o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 100 €, ako aj o priznanie náhrady trov konania.

Súčasťou sťažnosti je aj žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného prípisu najvyššieho súdu vyplýva, že tento ho založil najmä na interpretácii a aplikácii § 41 ods. 1 a § 42 OSP, ako aj uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 51/09 zo 4. februára 2009 (v časti, v ktorej sa ústavný súd zaoberal aplikáciou § 42 ods. 1 OSP).

Ústavný súd nebude citovať označené ustanovenia paragrafov Občianskeho súdneho poriadku ani relevantnú časť označeného uznesenia ústavného súdu, keďže sú súčasťou citovaného prípisu najvyššieho súdu (bližšie pozri citáciu v časti I odôvodnenia tohto rozhodnutia).

Ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd v okolnostiach posudzovanej veci postupoval ústavne súladným spôsobom, keď na elektronické podania sťažovateľa z 21. decembra 2012 a 4. februára 2013, ktoré neboli podpísané zaručeným elektronickým podpisom a neboli v lehote troch dní doplnené písomne alebo ústne do zápisnice, prihliadal, ako keby vôbec neboli podané.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). V danom prípade najvyšší súd, ktorému boli obe elektronické podania (odvolania) sťažovateľa predložené na rozhodnutie o odvolaní, ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval pri ich posudzovaní príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o formách podaní urobených účastníkom konania, podľa ktorých podanie obsahujúce návrh vo veci samej (žaloba, jej zmeny, späťvzatie žaloby, odvolanie a pod.) alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami a zároveň bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, netreba doplniť, a naopak, podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu (podanie zaslané súdu mailom), treba doplniť písomným podaním (pozri komentár k Občianskemu súdnemu poriadku v právnej databáze ASPI, § 42), čo napokon potvrdzuje aj postup ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 51/09, keď sťažnosť iného sťažovateľa (podanú elektronicky) odmietol po tom, ako bola doplnená písomným podaním po lehote stanovenej zákonom, ako oneskorene podanú a kde sa podrobne zaoberal interpretáciou § 42 ods. 1 OSP.

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Z uvedených dôvodov preto nemožno považovať prípis najvyššieho súdu (ani postup ktorý predchádzal jeho vydaniu) ani za arbitrárny, ani za zjavne neodôvodnený, a preto ním nemohlo dôjsť k porušeniu v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy, práv podľa dohovoru a článkov ústavy a medzinárodnej zmluvy.

Sťažovateľ okrem iného namieta aj porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 145 ods. 4 ústavy, ktoré majú povahu ústavných princípov, resp. všeobecných interpretačných pravidiel, a nie konkrétnych základných práv alebo slobôd zaručených ústavou. Uvedené ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy. V prípade, ak ústavný súd dospeje k záveru, že v danom prípade namietaným rozhodnutím alebo postupom orgánu verejnej moci nedošlo, resp. nemohlo dôjsť k porušeniu konkrétnych základných práv alebo slobôd, prípadne práv vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia týchto ustanovení ústavy.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že pre sťažnosť sťažovateľa existujú dôvody na jej odmietnutie pre jej zjavnú neopodstatnenosť (obdobne IV. ÚS 146/2011),

a z tohto dôvodu ju pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho sťažnosti (napr. žiadosťou o ustanovenie advokáta...).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2014